

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om fælles civilsamfundsinitiativer for bæredygtig udvikling (initiativudtalelse)

(2011/C 21/02)

Ordfører: **Raymond HENCKS**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 16. juli 2009 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at afgive udtalelse om:

Fælles civilsamfundsinitiativer for bæredygtig udvikling.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Raymond Hencks til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 6. maj 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 463. plenarforsamling den 26.-27. maj 2010, mødet den 26. maj, følgende udtalelse med 146 stemmer for, 5 imod og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 De udfordringer, der er forbundet med en bæredygtig udvikling, og som krisen i de offentlige budgetter har forstærket, er tilstrækkeligt foruroligende til, at civilsamfundet vil støtte de politiske beslutningstagere og ledsage de nødvendige økonomiske og samfundsmæssige ændringer samt genoprettelsen af afbalancerede offentlige finanser.

1.2 Hvorvidt politiske beslutninger bliver vellykkede afhænger, bortset fra videnskabelige overvejelser, i stor udstrækning af, at de bakkes op af civilsamfundet, der for at sikre størst mulig gennemsigtighed med hensyn til de endelige valg og ansvarsopgaver bør inddrages tæt i samtlige faser af gennemførelsen af strategierne for bæredygtig udvikling.

1.3 Civilsamfundets deltagelse i udarbejdelsen af en ambitiøs strategi for bæredygtig udvikling bør være velstruktureret, hvis den skal blive effektiv og ikke munde ud i populisme.

1.4 EØSU slår i lyset af nedenfor følgende overvejelser og forslag til lyd for, at man medtager borgerdeltagelse og videndudveksling i revisionen af strategien for bæredygtig udvikling i 2011, bl.a. ved hjælp af en handlingsplan, finansielle incitamenter og offentliggørelsen af bedste praksis for fælles civilsamfundsinitiativer.

1.5 Udvalget mener desuden, at bæredygtig udvikling bør indtage en central plads i EU2020-strategien.

2. Formål med initiativudtalelsen

2.1 »Vi har ikke arvet Jorden efter vores forældre, men derimod lånt den af vores børn«. Denne visdom fra den canadiske indianerstamme »Haida« illustrerer på fremragende vis den udfordring,

som den nuværende generation står over for, nemlig at ændre vores livsstil og finde nye veje for en effektiv, socialt retfærdig og miljømæssigt bæredygtig økonomisk udvikling, der sikrer en retfærdig fordeling af rigdommene, og som gør det muligt for borgerne at leve et anstændigt liv.

2.2 Nogle af disse ændringer kræver »topstyrede« initiativer som f.eks. lovgivning, offentlige og/eller private investeringsprogrammer osv., mens andre kræver »bundstyrede« initiativer fra borgerne, der til gengæld kan bidrage personligt i form af bl.a. ændringer i deres adfærd og forbrugsmønster samt deres opbakning til eller engagement i samfundsinitiativer og -foranstaltninger til fremme af bæredygtig udvikling.

2.3 De nationale regeringer og EU må erkende, at sådanne »bundstyrede« initiativer er uundværlige, ikke alene hvis man vil skabe en mere bæredygtig økonomi, men også hvis man vil nå de mål, som de politiske instanser har fastsat for bæredygtig udvikling. Et initiativ på EU-plan ville uden tvivl kunne bibringe en stor merværdi, f.eks. gennem offentliggørelsen af bedste praksis med hensyn til borger- og samfundsinitiativer til fremme af bæredygtig udvikling.

2.4 Nærværende udtalelse har således til formål at fremsætte en række anbefalinger til, hvad EU kan gøre for yderligere at øge effektiviteten og antallet af de fælles initiativer, der iværksættes af institutionelle organer, virksomheder, fagforeninger, ngo'er samt andre civilsamfundsorganisationer og -medlemmer, med henblik på at skabe større fremskridt i forbindelse med bæredygtig udvikling.

2.5 I udtalelsen gør EØSU sig nogle overvejelser om, hvordan det samlede civilsamfund kan bidrage mere aktivt til den bæredygtige udvikling, og hvilken rammestruktur EU bør etablere for at ledsage og maksimere effektiviteten af de tilknyttede initiativer.

3. **Civilsamfundets udfordring – at blive en drivkraft for fremme af bæredygtig udvikling**

3.1 Der tales for tiden meget om klimaændringerne, der utvivlsomt udgør en trussel med potentielt katastrofale følger for fremtiden. Det er dog ikke det eneste fænomen, der hæmmer en bæredygtig udvikling i samfundet; tabet af biodiversitet, skovrydning, jordforringelse, giftigt affald, tungmetaller, organiske miljøgifte, ukontrolleret urbanisering, sociale skævheder og uligheder osv. udgør ligeledes en stor trussel for menneskeheden.

3.2 For at skabe en økologisk og socialt bæredygtig livsstil vil det blive nødvendigt at tage afstand fra den vedvarende søgen efter mere ikke-bæredygtig vækst og gå fra en æra med overforbrug og spild til en æra med velvære, der sætter fokus på den menneskelige og sociale udvikling. Som det franske økonomi-, social- og miljøråd udtrykker det, bør man betragte mennesket som et biologisk, socialt, naturligt og kulturelt individ med egen personlighed.

3.3 Vores ikke særligt bæredygtige livsstil er ikke et udelukkende moderne fænomen. Siden tidernes morgen har menneskets behandling af miljøet være »lidet bæredygtig«. Hvad der derimod har ændret sig, er omfanget og hurtigheden af økosystemernes nedbrydning, hvilket skyldes produktions- og forbrugsmønstrene.

3.4 Hvad der ligeledes har ændret sig er, at den nuværende videnskabelige viden (relativt set) om økosystemernes funktion giver en forståelse af situationens alvor og sætter fokus på de mange ikke-bæredygtige adfærdsmønstre i samfundet. Men disse klare alarmsignaler er åbenbart ikke nok til at gøre samfundet tilstrækkeligt ansvarsbevidst om dets handlinger og få det til at handle mere bæredygtigt og socialt ansvarligt.

3.5 Begrebet bæredygtig udvikling gik oprindeligt primært ud på at forvalte naturressourcerne (udtømning af reserverne af fossile kulbrinter) og tackle forureningen (nedbrydelse af det stratosfæriske ozonlag) gennem fastsættelsen af standarder for emissioner af skadelige stoffer eller tærskler for udvinding af ressourcer. Begrebet er blevet mere generelt, idet det nu også omfatter krav vedrørende den økonomiske vækst og sociale samhørighed. Bæredygtig udvikling kombinerer således målet om en fair udvikling i samfundet, bl.a. gennem bekæmpelse af fattigdom, med målet om at overdrage et sundt, rigt og diversificeret miljø til de fremtidige generationer.

3.6 Begrebet bæredygtig udvikling er således blevet mere generelt med årene. Mens det i begyndelsen især var de spirende miljøbevægelser i den vestlige verden, der bekymrede sig om

økosystemerne, har alle politiske partier i dag gjort miljøbeskyttelse, der er blevet udvidet til også at omfatte bæredygtig udvikling, til en mærkesag.

3.7 Det skal bemærkes, at civilsamfundet ikke har forholdt sig passivt. Der er allerede mange borgere, som – enten alene eller i fællesskab – arbejder for en mere bæredygtig livsstil:

— På arbejdspladserne gør såvel arbejdsgiverne som de ansatte en indsats for at forbruge mindre energi, mindske produktionen af affald og udvikle mere bæredygtige produktionsmetoder.

— I engroshandelen samarbejder de handlende med kunderne om at finde de bedste måder at fremme mere bæredygtige produkter på.

— I hjemmet træffer borgerne foranstaltninger, der skal øge deres boligs energieffektivitet, mindske spild, reducere vandforbruget og fremme genbrug

— I visse medlemsstater lærer eleverne inden for rammerne af det nationale uddannelsessystem om miljøhensyn og bæredygtig udvikling i en tidlig alder.

3.8 Der er endvidere blevet oprettet faglige organisationer og sammenslutninger samt beboerudvalg på regionalt niveau med henblik på at drøfte spørgsmålet om bæredygtig udvikling, udarbejde udtalelser og iværksætte foranstaltninger.

3.9 På trods af en meget stor synlighed i medierne under FN's nylige klimakonference i København er interessen for bæredygtig udvikling stærkt dalende. Dette hænger bl.a. sammen med, at bekæmpelsen af klimaændringer, der kun udgør ét (ganske vist vigtigt) element af den bæredygtige udvikling, til tider overskygger de øvrige vigtige områder. Ud over den desillusion, der kan spores blandt borgerne, som havde forventet et mere formelt politisk engagement, kommer en vis skepsis over for de reelle risici ved klimaændringerne, der er blevet næret af visse videnskabsfolk og politiske instanser, som sætter spørgsmålstegn ved situationens alvor, hvilket ikke alene lægger et låg på optimismen, men også sætter gang i en protestbevægelse.

3.10 EØSU's resolution »Ingen vej tilbage« af 23. november 2009, der blev fremlagt på klimakonferencen i København, får nu en ny betydning og henvender sig til hele civilsamfundet, dvs. virksomhederne, fagforeningerne og civilsamfundsorganisationerne, der alle skal gøre en indsats for at afhjælpe klimaændringerne og tilpasse sig dem.

3.11 I lyset af de skuffende resultater fra klimakonferencen i København og den heraf følgende risiko for ligestyldighed opfordres civilsamfundet mere end nogensinde til at engagere sig. Som foreslået af EØSU bør civilsamfundet opfordre EU til at *modstå fristelsen til at bruge fiaskoen i København som et påskud for at nedtone sine egne ambitioner eller reducere sin egen forpligtelse, men tværtimod at intensivere sin indsats for at etablere en udviklingsmodel, der sigter mod lav CO₂-udledning og bevarelse af naturressourcer, og som skal være konkurrencedygtig i kraft af sin evne til at sikre sammenhæng mellem innovation, erhvervsinvesteringer og menneskelig kapital.*

3.12 Der er unægteligt et samspil mellem det miljømæssige, økonomiske, sociale og kulturelle område, hvilket nødvendiggør en tværfaglig tilgang, der samler en gruppe aktører med meget forskellige kompetencer og interesser, som opfordres til at nedbryde de institutionelle og sektorbestemte grænser og forene deres ekspertviden og sunde fornuft. Man bør undgå, at de forskellige dele af samfundet udvander hinanden, og at beslutningstagningen overlades til de bedst organiserede valgte repræsentanter eller interessegrupper.

3.13 Civilsamfundets initiativer på dette område kan virkelig komme til at udgøre en drivkraft for den politiske beslutningstagning. Civilsamfundet har en evne til at samle aktører og politiske beslutningstagere og bevidstgøre samtlige sektorer i samfundet med det mål for øje at ændre deres leve-, forbrugs- og produktionsmønstre samt iværksætte initiativer og ambitiøse foranstaltninger.

4. Baggrunden for den offentlige debat om bæredygtig udvikling

4.1 Det var takket være det organiserede civilsamfunds initiativer, at erklæringen fra FN's konference om miljø og udvikling (UNCED) i Rio de Janeiro i 1992 for første gang officielt inddrog civilsamfundet i drøftelserne om bæredygtig udvikling. Blandt de 27 principper for gennemførelsen af en bæredygtig udvikling, som blev vedtaget ved den lejlighed, blev det blandt andet fremhævet, at offentligheden bør inddrages i beslutningerne, og at kvinder, unge, lokalsamfund og minoriteter bør spille en langt større rolle, end det hidtil har været tilfældet.

4.2 I kapitel 28 i Agenda 21 (et gennemførelsesprogram for bæredygtig udvikling, der blev udarbejdet på topmødet i Rio de Janeiro) opfordres de lokale og regionale myndigheder til at indarbejde bæredygtig udvikling i deres handlingsprogrammer med udgangspunkt i en »mekanisme for høring af deres befolkninger«.

4.3 Hermed blev betydningen af at inddrage civilsamfundet i evalueringen af offentlige strategiers indvirkning på folks endelige valg og ansvarsbevidsthed med hensyn til bæredygtig udvikling

anerkendt. Samtlige berørte parter (hvoraf nogle, herunder de fremtidige generationer, pr. definition ikke er til stede) bør derfor på den ene eller anden måde inddrages i udarbejdelsen og gennemførelsen af projekter.

4.4 Siden da har ngo'er efterfulgt af virksomheder, fagforeninger, lokale og regionale myndigheder samt andre sammenslutninger forlangt at give deres besyv med i debatten side om side med de institutionelle og politiske aktører, og de står bag en bred vifte af foranstaltninger, initiativer og anbefalinger med henblik på at fremme en bæredygtig adfærd.

5. Civilsamfundets foranstaltninger

5.1 EØSU har i mange år som institutionel repræsentant for det organiserede civilsamfund på EU-plan slået et slag for bæredygtig udvikling, og udvalget oprettede i 2006 observatoriet for bæredygtig udvikling, der har til formål at fremme civilsamfundets deltagelse i udformningen af en strategi for bæredygtig udvikling, der forener økonomiske, sociale og miljømæssige hensyn. EØSU har i den sammenhæng udarbejdet en række udtalelser og anbefalinger om vigtige spørgsmål vedrørende bæredygtighed og vil fortsætte med at foreslå praktiske løsninger i tråd med udtalelsen »Skabelse af en bæredygtig økonomi gennem omlægning af vor forbrugsmodel« (INT/497).

5.2 Det må dog konstateres, at de institutionelle og politiske aktører stadig har meget større indflydelse end civilsamfundet. Desuden farves visse foranstaltninger, der tilsyneladende sigter mod at fremme en bæredygtig udvikling, i højere grad af forskellige gruppers politiske, finansielle og ideologiske interesser end af miljømæssige interesser. Dette indebærer en risiko for, at visse pressionsgrupper lægger beslag på spørgsmålet om bæredygtig udvikling og benytter sig heraf til opnåelse af mål, der nogle gange ikke har meget at gøre med det oprindelige mål.

5.3 Det lykkes dog sjældent at inddrage samtlige parter. Ofte reagerer en del af civilsamfundet først, når løsningen af et problem bliver presserende, mens roret ellers overlades til pressions- og protestgrupper i mindre presserende tilfælde.

5.4 Man er derfor nødt til at gå længere end til at iværksætte simple informationsforanstaltninger og finde måder, hvorpå man kan skabe et deltagelsesdemokrati, hvor høringsstrukturerne når ud til hele civilsamfundet og er repræsentative og aktive på lang sigt, samtidig med at der tages hensyn til miljømæssige, økonomiske og sociale krav i de lokale og globale foranstaltninger. I den sammenhæng er det vigtigt, at de lokale foranstaltninger fremmes side om side med de globale foranstaltninger, og at civilsamfundet inddrages heri, hvilket er den bedste måde, hvorpå man kan sikre, at foranstaltningernes målgruppe kan identificere sig med de gjorte skridt.

6. Et i længden repræsentativt og aktivt civilsamfund

6.1 I et system med forvaltning på flere myndighedsniveauer i lighed med det af EU anvendte system ville det være upassende udelukkende at sætte sin lid til de demokratisk valgte repræsentative institutioner i sikringen af, at borgerne deltager i debatterne og den politiske beslutningsproces.

6.2 I Århus-konventionen, der blev færdigforhandlet inden for rammerne af FN's Økonomiske Kommission for Europa (FN/ECE), opstilles principperne for en effektiv inddragelse af borgerne i miljørelaterede beslutninger. Der er tale om retten til information, retten til at deltage i beslutningsprocessen samt retten til at få en sag prøvet ved domstolen, alt sammen på miljøområdet.

6.3 I Århus-konventionen hedder det, at alle myndigheder er forpligtet til at videregive alle de miljørelaterede oplysninger, som de sidder inde med, til enhver person, der måtte anmode herom, uden at denne person behøver at opgive sin identitet eller baggrunden for dennes anmodning. EØSU har i sin udtalelse om direktiv 2003/4/EF rejst kritik af, at omsætningen i EF-retten ikke var forenelig med visse punkter i konventionens bestemmelser, bl.a. for så vidt angår konceptet »kvalificeret organ«, der er bemyndiget til at få adgang til information. Udvalget finder en revision af dette direktiv nødvendig og beklager, at der ikke findes nogen oversigt på EU-plan over anvendelsen af denne konvention, mens de lande, som har ratificeret den, er forpligtet til at udarbejde en rapport om dens anvendelse.

6.4 Man bør først og fremmest definere målgruppen, der vil blive opfordret til at deltage i udviklingen og udformningen af strategien for bæredygtig udvikling. På dette stadie bør man ligeledes vedtage procedurer for rekruttering af frivillige samt fastsætte konkrete mål, en metode og procedurer for evaluering og formidling af resultaterne.

6.5 Eftersom samtlige borgere uden undtagelse berøres direkte af bæredygtig udvikling, vil den befolkningsgruppe, der tilkendegiver sin mening, kun være repræsentativ, hvis den repræsenterer et bredt spektrum af sociodemografiske karakteristika, ekspertise og udtalelser.

6.6 Det er derfor vigtigt at give en klar definition af problemerne og opstille konkrete prioriterede mål, der skal nås på kort og mellemlangt sigt under hensyntagen til problemernes sociale og kulturelle dimension, og som skal ligge tæt op ad borgernes faktiske interesser. Dette indebærer en prioritering af problemerne, der skal håndteres i henhold til denne prioritering, omfanget af deres virkninger, de skader, som de forårsager, samt omkostningerne ved at løse dem.

6.7 Borgerne er nødt til at betragte deres deltagelse som et medansvar, dvs. de skal inddrages i initiativer så tidligt som muligt, helt fra udarbejdelsen af strategier og projekter, og spille en aktiv rolle i alle processens faser.

6.8 I hver etape i debatterne og søgningen efter løsninger, der kan godtages af alle, bør der på lokalt, regionalt og nationalt plan udpeges en person til »mægler i bæredygtig udvikling«, som har erfaring med at lede debatter og ikke har forbindelser til nogen interessegruppe. Vedkommende ville få til ansvar at informere, motivere og rekruttere samtlige interesserede borgere, der måtte ønske at deltage. Vedkommende bør ligeledes stå for den centrale koordinering af aktiviteterne, idet han/hun sikrer, at alle synspunkter høres, og at alle deltagere får mulighed for at deltage i debatten uden at blive kørt ud på et sidespor.

6.9 Mægleren i bæredygtig udvikling skal endvidere fungere som kontaktflade og talerør i offentligheden og over for medierne for derved at give fortalernes for en bæredygtig udvikling en stemme, sikre informationernes korrekthed og undgå, at pressen ensidigt monopoliserer offentlighedens interesse. Derudover skal vejlederen indgå i et tæt samarbejde med de ansvarlige inden for skoleundervisning om at udvide undervisningen i bæredygtig udvikling til også at omfatte de laveste klassetrin.

6.10 For at tilskynde så mange borgere som muligt til at deltage aktivt i beslutningsprocessen vedrørende bæredygtig udvikling vil det blive nødvendigt at analysere og bekæmpe årsagerne til, at en stor del af samfundet forholder sig tøvende og nøjes med at se til fra sidelinjen.

7. Fjernelse af hindringerne for en aktiv deltagelse fra civilsamfundets side

7.1 Livsstilsændringer og foranstaltninger til imødegåelse af økosystemernes nedbrydelse er i dag i højere grad et langsigtet mål end bare en kortsigtet nødløsning. Udfordringerne betragtes alt for ofte som miljøproblemer, der – om end langsomt – vil udvikle sig i en katastrofal retning og på sigt vil få en dramatisk afslutning, men som på nuværende tidspunkt kan ignoreres. Dette er en »utilitarisk« vision, hvis miljømæssige bevidsthed begrænses til dagligdagen og de synlige skadelige virkninger, og som ignorerer de usynlige og endnu uopdagede potentielle risici.

7.2 For at alle borgere skal kunne forstå, hvorfor det er vigtigt at ændre adfærd, er man nødt til at oplyse og informere dem på et klart sprog og undgå at anvende en faglig og kompleks terminologi. Man bør imidlertid også undgå at anvende slogans og erstatte videnskab med følelser.

7.3 En bedre kommunikation gennem forskellige medier med klare og forståelige budskaber ville uden tvivl forbedre borgernes kendskab til de problemer, som de står overfor, og deres forståelse af, hvilke foranstaltninger der skal træffes.

7.4 Det er desuden nødvendigt, at budskaberne er objektive. Det ville være u hensigtsmæssigt at bombardere borgerne med ubearbejdede tal, der fremlægges som værende ubestridelige sandheder, når de i virkeligheden er lige så utroværdige som den tidligere amerikanske vicepræsidents udtalelse om, at den arktiske indlandsis ville være smeltet om fem år. Sådanne udtalelser giver bagslag, og de afføder i sidste ende en mistillid til de politiske beslutningstagere og en ligegyldighed over for de reelle problemer.

7.5 Dommedagsprofetier om nærtforestående og uafviselige katastrofer skaber en kronisk angst, der fører til selvoptagethed og tjener som undskyldning for en »bare ikke lige her«-adfærd, som har katastrofale følger for den sociale samhørighed og en bæredygtig udvikling. Af afslørende eksempler på en sådan egocentrisk adfærd kan nævnes lokale initiativer mod opførelsen af vindmøller, fordi vindmøllerne efter sigende skæmmer landskabet, og ulovlig forbrænding af affald for at undgå at skulle betale affaldshåndteringsafgift.

7.6 Denne ligegyldighed er alvorlig, for selv om konsekvenserne sandsynligvis vil blive mindre alvorlige, end nogle vil have os til at tro det, findes der problemer, som kræver omgående handling. I tråd med forsigtighedsprincippet bør man håndtere potentielt farlige situationer og ikke vente på, at faren er blevet videnskabeligt bekræftet.

7.7 Man må sørge for, at resultaterne og de positive virkninger af borgernes deltagelse dokumenteres og formidles uden for specialistkredse, da eksempler på bedste praksis er en fremragende måde at udbrede viden om fremskridt på.

7.8 For at sikre civilsamfundets engagement på langt sigt vil det blive nødvendigt at fremhæve og offentliggøre de af borgerne fremsatte forslag, som (om end kun delvis) er blevet omsat i praksis.

7.9 Der bør forskes mere i metoder til at ændre folks adfærd. En meget nyttig metode er helt sikkert at indarbejde undervisning i bæredygtig udvikling i de nationale uddannelsessystemer for at bevidstgøre børn om disse spørgsmål i en tidlig alder. Det er i øvrigt i denne ånd, at EØSU har indledt en debat om gennemførligheden af et europæisk netværk for nationale fora om uddannelse og undervisning i ren energi.

8. Udvikling af foranstaltninger

8.1 Det høje antal aktører betyder, at foranstaltningerne er mangfoldige med hensyn til såvel deres form som indhold,

hvilket gør det praktisk umuligt at sammenligne dem, og det er ofte vanskeligt at skabe en fælles referenceramme. Det er derfor nødvendigt regelmæssigt at foretage en evaluering af foranstaltninger inden for rammerne af den bæredygtige udvikling.

8.2 Derudover nødvendiggør instrumentaliseringen af den bæredygtige udvikling og den til tider overdrevne regulering en vedvarende evaluering på grundlag af indikatorer for visse projekters udvikling.

9. Evalueringsindikatorer

9.1 Ifølge det handlingsprogram, der blev vedtaget i Rio de Janeiro i 1992, skal landene indføre et fælles system for overvågning og evaluering af de fremskridt, der er blevet opnået gennem den bæredygtige udvikling i almindelighed og de lokale dagsordener i særdeleshed. De skal ligeledes i fællesskab udvikle indikatorer på det økonomiske, sociale og miljømæssige område, der skal udgøre et nyttigt beslutningsgrundlag på alle niveauer. Disse indikatorer skal baseres på konsensus og give et repræsentativt billede af den bæredygtige udviklings tre dimensioner.

9.2 Evalueringen bygger på en diagnose, en analyse og anbefalinger, og den har til formål at vurdere værdien af en strategi, et program eller en foranstaltning. Man må imidlertid anerkende, at de miljømæssige, menneskelige og sociale dimensioner ofte er vanskelige at evaluere. Det er ikke desto mindre nødvendigt at foretage denne evaluering, da overvægten af BNP, der hidtil har udgjort den vigtigste reference for velfærd og livskvalitet, kan foranledige de politiske beslutningstagere til at træffe beslutninger, der har en skadelig indvirkning på den sociale samhørighed og miljøet, og til at ignorere de fremtidige generationers behov⁽¹⁾.

9.3 Evaluering af bæredygtig udvikling går ud på at opfange tendenserne på to grundlæggende områder dels økosystemernes absorptionskapacitet, dels udviklingen i forvaltningen af samfundet.

9.4 EØSU udtrykte for nylig i en udtalelse (CESE 647/2010 »BNP og mere – Måling af fremskridt i en verden i forandring«, ordfører: Josef Zbořil) tilfredshed med Kommissionens indsats for at inddrage miljø- og socialanliggender i nationalregnskaberne. Der skal fremlægges et forslag til en retlig ramme for miljøregnskaber i 2010. På nuværende tidspunkt udnyttes de eksisterende sociale indikatorer i nationalregnskabet ikke fuldt ud. Man kan forvente, at behovet for at anvende disse indikatorer bliver større, efterhånden som udarbejdelsen af en kompleks og integreret tilgang til måling og evaluering af fremskridt i en verden i forandring skrider fremad.

⁽¹⁾ EUT C 100 af 30.4.2009.

10. Evalueringsmetode

10.1 De forskelligartede programmer og foranstaltninger, som de nationale, regionale og lokale myndigheder iværksætter for at fremme en bæredygtig adfærd og livsstil, nødvendiggør en flerdimensionel evaluering, ud fra den betragtning at opbakningen til en evaluering varierer betydeligt afhængigt af de anvendte områder, metoder og kriterier.

10.2 Derudover bør evalueringen på medlemsstatsniveau være pluralistisk og omfatte alle de berørte aktører og personer, dvs. de myndigheder, der er ansvarlige for udformningen og gennemførelsen af foranstaltninger, lovgivere, tjenesteydere, forbrugerrepræsentanter, fagforeninger, civilsamfundet osv. Opinionsundersøgelser, til trods for at de ofte kan være vanskelige at fortolke, er et led i strategien for information, bevidstgørelse og inddragelse af borgere og virksomheder, og de giver disse mulighed for at kommunikere med de evaluerende instanser og give deres syn på sagen.

10.3 Ud over at være pluralistisk skal evalueringen være uafhængig og medtænke alle synspunkter, da de forskellige aktører ikke alle har de samme interesser, og nogle sågar har modstridende interesser, ligesom der kan foreligge afvigende informationer og ekspertudsagn.

10.4 Evalueringen af de forskellige foranstaltningers effektivitet og miljømæssige, økonomiske og sociale præstationer kan ikke bygges på ét enkelt kriterium, men skal tage udgangspunkt i en vifte af kriterier.

10.5 Evalueringen giver kun mening, hvis den sættes i forhold til de opstillede mål og opgaver, der udspringer af Lissabonstrategiens tre søjler (økonomisk vækst, social samhørighed og miljøbeskyttelse). Den skal derfor omfatte en lang række kriterier.

10.6 Som foreslået af EØSU, for så vidt angår tjenesteydelser af almen interesse,⁽²⁾ skal evalueringssystemet baseres på periodiske rapporter, der udarbejdes på enten nationalt eller lokalt plan af de evaluerende instanser, som medlemsstaterne opretter i henhold til ovennævnte principper.

10.7 De nærmere enkeltheder om udveksling, sammenholdelse, sammenligning og koordinering skal fastlægges på EU-plan. Det vil derfor være op til EU at sætte skub i dynamikken i den uafhængige evaluering ved i fællesskab med repræsentanterne for de berørte aktører at udarbejde en metode til at foretage en harmoniseret evaluering på europæisk plan med afsæt i fælles indikatorer. EU skal ligeledes afsætte midler til metodens anvendelse.

10.8 For at gøre evalueringen relevant og nyttig bør der etableres et pluralistisk styringsudvalg, der repræsenterer samtlige berørte aktører. For så vidt angår styringsudvalget, er der i dette tilfælde tale om en opgave, som er fuldstændig i tråd med de opgaver, som Det Europæiske Miljøagentur og observatoriet for bæredygtig udvikling har ansvaret for i fællesskab.

10.9 Styringsudvalget bør have ansvaret for:

- fastlæggelsen af relevante indikatorer
- evalueringsmetoden
- opstillingen af udbudsbetingelser for undersøgelser, der skal gennemføres
- bestillingen af undersøgelser beroende på flere ekspertvurderinger og en sammenligning af resultater opnået andetsteds
- en kritisk gennemgang af rapporter
- ekstrapoleringen af god praksis og nye fremgangsmåder
- anbefalingerne
- resultatformidlingen.

10.10 Drøftelserne af evalueringsrapporterne med alle de involverede parter kunne foregå på en årlig konference om resultaterne af foranstaltningerne for bæredygtig udvikling, hvor der tilmed ville blive fremlagt eksempler på god praksis.

Bruxelles, den 26. maj 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁾ EUT C 162 af 25.6.2008, s. 42.